

STUDY OF WORLD OPINION REGARDING THE DEVELOPMENT OF SCIENCE

Proceedings of the IX International Scientific and Practical Conference

Prague, Czech Republic
November 22 – 25, 2022

UDC 01.1

The 9th International scientific and practical conference “Study of world opinion regarding the development of science” (November 22-25, 2022) Prague, Czech Republic. International Science Group. 2022. 734 p.

ISBN – 979-8-88831-927-7

DOI – 10.46299/ISG.2022.2.9

EDITORIAL BOARD

<u>Pluzhnik Elena</u>	Professor of the Department of Criminal Law and Criminology Odessa State University of Internal Affairs Candidate of Law, Associate Professor
<u>Liudmyla Polyvana</u>	Department of Accounting and Auditing Kharkiv National Technical University of Agriculture named after Petr Vasilenko, Ukraine
<u>Mushenyk Iryna</u>	Candidate of Economic Sciences, Associate Professor of Mathematical Disciplines, Informatics and Modeling. Podolsk State Agrarian Technical University
<u>Prudka Liudmyla</u>	Odessa State University of Internal Affairs, Associate Professor of Criminology and Psychology Department
<u>Marchenko Dmytro</u>	PhD, Associate Professor, Lecturer, Deputy Dean on Academic Affairs Faculty of Engineering and Energy
<u>Harchenko Roman</u>	Candidate of Technical Sciences, specialty 05.22.20 - operation and repair of vehicles.
<u>Belei Svitlana</u>	Ph.D., Associate Professor, Department of Economics and Security of Enterprise
<u>Lidiya Parashchuk</u>	PhD in specialty 05.17.11 "Technology of refractory non-metallic materials"
<u>Levon Mariia</u>	Candidate of Medical Sciences, Associate Professor, Scientific direction - morphology of the human digestive system
<u>Hubal Halyna Mykolaiivna</u>	Ph.D. in Physical and Mathematical Sciences, Associate Professor

87.	Великдан Ю.В., Литвин А.Ф., Кролівець Н.І., Дяченко Р.М. ОСОБЛИВОСТІ ПРОЦЕСУ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ ЗАКЛАДІВ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ	376
88.	Войцехівська Д.О., Хомик Т.В. ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІКТ-ТЕХНОЛОГІЙ У КОРЕКЦІЙНО-РОЗВИТКОВІЙ РОБОТІ З МОЛОДШИМИ ШКОЛЯРАМИ З ПОРУШЕННЯМИ МОВЛЕННЯ В ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ НАВИЧКИ ЧИТАННЯ	382
89.	Гриценко М.М. ФОРМУВАННЯ ПОШУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКИХ УМІНЬ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ПІД ЧАС ФУНКЦІОНУВАННЯ ОНЛАЙН-СТУДІЇ “ЧОМУЧКИ”	387
90.	Жусупова А.О., Бельгибаева Г.К. ХАЛЫҚ ШЫҒАРМАШЫЛЫҒЫ АРҚЫЛЫ МЕКТЕП ЖАСЫНА ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРДЫ РУХАНИ-АДАМГЕРШІЛІККЕ ТӘРБИЕЛЕУ	391
91.	Заболотня А.Г. ТЕХНОЛОГІЯ ПРОБЛЕМНОГО НАВЧАННЯ НА УРОКАХ МАТЕМАТИКИ	396
92.	Задкова О.В., Дмитрієв О.М., Бродова О.В., Дерягін В.Ф., Кравчук В.В. ПРОБЛЕМИ ПІДТРИМАННЯ ЛЬОТНИХ НАВИЧОК ПІЛОТІВ ЦИВІЛЬНОЇ АВІАЦІЇ УКРАЇНИ ЗАСОБАМИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ ПОЛЬОТІВ	399
93.	Заря Л.О., Киричук К.Т. ПСИХОЛОГІЧНА ОСНОВА ВИНИКНЕННЯ САМОСВІДОМОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ОСІТИ	402
94.	Заяць Ю.А., Гоменюк Г.В. ФОРМУВАЛЬНЕ ОЦІНЮВАННЯ НА УРОКАХ МАТЕМАТИКИ В СЕРЕДНІЙ ТА СТАРШІЙ ШКОЛІ	405
95.	Кавка З.П., Гоменюк Г.В. ІНТЕЛЕКТУАЛЬНІ ЗДІБНОСТІ НА УРОКАХ МАТЕМАТИКИ	409

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІКТ-ТЕХНОЛОГІЙ У КОРЕКЦІЙНО-РОЗВИТКОВІЙ РОБОТІ З МОЛОДШИМИ ШКОЛЯРАМИ З ПОРУШЕННЯМИ МОВЛЕННЯ В ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ НАВИЧКИ ЧИТАННЯ

Войцехівська Дар'я Олександрівна
здобувач другого (магістерського) рівня освіти
спеціальності 016 Спеціальна освіта
Київський університет імені Бориса Грінченка

Хомик Тетяна Василівна
кандидат педагогічних наук,
старший викладач кафедри спеціальної та інклюзивної освіти
Київський університет імені Бориса Грінченка

Постановка проблеми. Формування мовленнєвих умінь і навичок, набуття мовної та мовленнєвої компетенції – ключові завдання навчання української мови дітей з особливими освітніми потребами. Їх вирішення ускладнюється наявністю порушень у розвитку молодших школярів різного ступеня прояву та тяжкості, зокрема і мовленнєвих труднощів. Оскільки нині найважливішою тенденцією сучасного освітнього середовища є процес інформатизації, який передбачає широке використання інформаційних технологій як сукупності методів і технічних засобів, що дозволяє учням працювати з інформацією та опановувати відповідні знання та уміння.

У сьогодення, особливої актуальності набуває використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) в процесі розвитку, навчання та виховання дітей дошкільного та молодшого шкільного віку. Сучасні розвідки Т. Андрющенко, А. Березовської, А. Василенко, В. Вдовенко, С. Гавришко, М. Голованя, М. Братко, О. Буйницької, О. Денисюк, Н. Дудник, Л. Кісіль, О. Коваленко, А. Козанчин, Л. Лохвицької, Н. Морзе, Л. Назаренко, Ю. Руденко, Н. Скрипнюк, І. Янковської, W. Roynt, G. Winter, J. Roust та ін. розкривають особливості впровадження ІКТ-технологій в навчальний процес. Дослідження Ю. Бабаєвої, Г. Балл, І. Васильєвої, Т. Корнілова, В. Моляко, Н. Пов'якель, В. Прокопенко, О. Смирнова, О. Тихомирова, Н. Шумакової та ін. доводять ефективність використання інформаційних технологій у розвитку мислення молодших школярів.

Виклад основного матеріалу. Низка дослідів щодо якісного використання ІКТ в системі спеціальної освіти доводять їх можливість систематичного впровадження в навчально-виховних процес дітей з особливими освітніми потребами (Л. Баряєва, В. Дука, О. Димарчук, І. Єсікова, Д. Завітренко, Н. Кравець, А. Коваль, О. Легкий, С. Миронова, Б. Мороз, Л. Потапюк, А. Рацул, І. Федоренко та ін.). Зокрема, особливості використання інформаційно-

комунікаційних технологій в ході розвитку учнів початкової школи з порушеннями мовлення представлено у напрацюваннях О. Аркадьєвої, Л. Гончарук, В. Ільяної, О. Качуровської, Л. Коваль, С. Коноплястої, А. Король, М. Овчаренко, І. Ольховської, М. Шеремет, С. Цимбал-Слатвінської та ін. Відповідно, значущість означеної теми визначається потребою в теоретичному обґрунтуванні та дослідженні наявного досвіду щодо застосування інформаційних технологій під час корекційно-розвивального процесу з молодшими школярами в процесі формування навички читання.

Як відомо, читання є одним із найважливіших компонентів мовлення, і відхилення в його формуванні заважають успішному засвоєнню навчальних знань та умінь, особливо з предметів мовного циклу (Л. Бартенєва, Е. Данілавічюте, Ю. Коломієць, Н. Манько, І. Марченко, Н. Пахомова, Н. Січкачук, Є. Соботович, В. Тарасун та ін.). Своєю чергою, О. Аркадьєва, Н. Бабич, Л. Журавльова, В. Ільяна, Т. Мельніченко, В. Тищенко, Л. Тенцер, О. Савченко, Н. Чередніченко та ін. досліджуючи труднощі щодо успішного оволодіння навичкою читання молодшими школярами із порушеннями мовлення, констатують наявні труднощі у його опануванні серед учнів початкової школи [5, 162].

Тому, для вірної організації навчального процесу вкрай важливо своєчасно виявити ці порушення, точно визначити їх диференціальні ознаки, поглиблено вивчити механізми їх формування та прояву, запропонувати шляхи корекційно-розвиткового процесу із залученням ІКТ-технологій.

Відповідно, було організоване констатувальне дослідження з метою визначення стану сформованості навички читання у молодших школярів з порушеннями мовлення, які навчаються в загальноосвітній школі міста Києва з інклюзивною формою навчання.

Зміст експериментальної методики базувався на методичних напрацюваннях В. Ільяної («Діагностика порушення читання у молодших школярів з типовим порушенням мовлення») та Е. Данілавічюте («Виявлення й подолання труднощів опанування навички читання в учнів загальноосвітніх навчальних закладів: методичні рекомендації»). Обрані завдання були адаптовані та базувалися на схемі психологічної структури читання, які визначають автори і спрямовані на визначення рівня сформованості: усного мовлення; способу, темпу, виразності, правильності читання та розуміння прочитаного [2; 3].

Дані констатувального експерименту довели вище означені твердження науковців щодо *значно нижчого рівня сформованості навичок читання у порівнянні з їх однолітками із типовим розвитком*. Загальні показники засвідчують, що стан її сформованості на середньому рівні відмічається у 40% молодших школярів із порушеннями мовлення та 60% на низькому (див. Табл. 1). Серед означеної категорії учнів високого рівня не було відзначено. Найчастішими типами помилок відмічено: часті заміни літер за акустичною та/або графічною схожістю; заміна схожих букв; неправильне злиття літер у склади; спотворення звукової складової структури слова; не розуміння змісту прочитаного; помилки під час читання окремих буквосполучень тощо.

Переважна більшість учнів з порушеннями мовлення 3-4 класів читають по складам, в уповільненому темпі, що також перешкоджає, на нашу думку, цілісному усвідомленню та розумінню прочитаного.

Таблиця 1

Стан сформованості навички читання у молодших школярів

Рівень	Молодші школярі із порушеннями мовлення	Молодші школярі з типовим розвитком
Низький рівень	60%	12%
Середній рівень	40%	61%
Високий рівень	0%	27%

Відповідно, за результатами отриманих даних констатувального дослідження було запропоновано схему корекційно-розвиткової роботи з використанням інформаційно-комунікаційних технологій в процесі формування навички читання у молодших школярів з порушеннями мовлення.

Зміст запропонованої схеми розроблявся з урахування концепції загальномовленнєвої підготовки дітей до навчання у школі (Є. Соботович), положення щодо системи завдань щодо діагностики порушень читання у дітей шестирічного віку та критерії оцінювання цієї навички у дітей молодшого шкільного віку з порушеннями мовлення (Е. Данілавічюте)» [1, 10].

Також враховано у положення, що зазначені у програмі з «Читання» для дітей з порушенням мовлення щодо формування не лише загальноосвітніх і виховних завдань, а й врахування корекційної ролі читання як ефективного засобу закріплення правильної вимови звуків і слів різного складу, структури, накопичення і збагачення словникового запасу, розвитку граматичної складової мовлення, розуміння синтаксичних конструкцій і розвитку зв'язного мовлення тощо. Ці роботи створюють підґрунтя для подальшого вивчення наявних труднощів у читацькій продукції учнів з порушеннями мовлення в початковій ланці освіти. Як зазначає Е. Данілавічюте, наявність значної кількості молодших школярів із порушеннями навички читання в закладі освіти потребує розробки нових сучасних методик, які б дозволили організувати засвоєння навичок читання з урахуванням психологічної структури цього складного виду довільної діяльності, що характерні учням з різними труднощами у розвитку усного мовлення [1, 11].

Отже, проведення корекційно-розвивальної роботи здійснювалося у два етапи. *I етап* «Оптимізація навички читання за допомогою використання ІКТ-технологій» був спрямований на підвищення якості формування навички читання за допомогою інтерактивних карток, які розроблені за допомогою презентацій Power Point. *II етап* передбачав «Оптимізацію навички читання за допомогою онлайн ігор «Jr. Doctor Game» та «Jr. Vet Game». Варто зазначити, що використання інтерактивних карток та онлайн-ігор було дозованим з метою уникнення перенавантаження молодших школярів з порушеннями мовлення.

Весь матеріал пропонувався в процесі опанування знань з уроків української мови [6, 74].

Наведемо декілька прикладів завдань, зміст яких було викладено на інтерактивних картках під час реалізації I етапу «Оптимізація навички читання за допомогою використання ІКТ-технологій».

Завдання №1. «Віднайди слова»

Мета: сформувати вміння правильно впізнавати слова та називати їх.

Хід завдання: молодшому школяру з порушеннями мовлення пропонується картка із словами, які заховалися за «парканчиком». Її завдання назвати кожне слово.

Обладнання: інтерактивні картки із словами (машина, вода, іграшка).

Завдання №2. «Літери заховалися»

Мета: сформувати вміння правильно розпізнавати та називати літери.

Хід завдання: молодшому школяру з порушеннями мовлення пропонуються картки із літерами. Їм необхідно знайти ті, що не мають якоїсь частинки та озвучити її.

Обладнання: інтерактивні картки із великими друкованими літерами (д, т, с, л, о, у, ф, р, ш, я, й).

Завдання №3. «Знайди помилки»

Мета: сформувати вміння правильно читати слова та знаходити помилки.

Хід завдання: молодшому школяру з порушеннями мовлення пропонується картка із словами. Йому необхідно знайти ті слова, у яких при написанні допущені помилки.

Обладнання: інтерактивні картки з набором слів (квітка, сонечко, мишка, лев, іграшка, мама, садочок, віршик, людина).

Завдання №4. «Склади слова»

Мета: сформувати вміння складати слова за допомогою підказок.

Інструкція: молодшому школяру з порушеннями мовлення пропонується картка із буквами. Йому необхідно скласти якомога більше слів із цих букв за 1 хвилину.

Обладнання: інтерактивні картки з набором літер (в, д, а, с, і, м, н, р, п, л, к, ш), секундомір.

В процесі реалізації II етапу «Оптимізація навички читання за допомогою онлайн-ігор» молодшим школярам з порушеннями мовлення пропонувалися онлайн-ігри «Jr. Doctor Game» (аналог рольової гри «Лікарня») та Jr.Vet Game (аналог рольової гри «Ветеринар»). Під час виконання ключових завдань ігор, учні не лише допомагали героям відомих казок, звірям тощо одужати та здобути перемогу над шкідливими бактеріями, розвивали логіку, формувати етичні та естетичні норми тощо. У процесі залучення їх до такої діяльності в ігровій формі підвищувався рівень читання та вміння відповідати на питання за змістом прочитаного з екрану монітору [6, 74].

За результатами впровадження означеної схеми корекційно-розвиткової роботи з використанням інформаційно-комунікаційних технологій у молодших школярів з порушеннями мовлення було зафіксовано покращення навички

читання в порівнянні результатів із констатувальними показниками. Аналіз показників засвідчує, що стан сформованості означеної навички на середньому рівні продемонструвало у 50% молодших школярів із порушеннями мовлення та 30% на низькому. Серед означеної категорії учнів з'явився і високий рівень, який продемонструвало 20% реципієнтів (див. Табл.2).

Таблиця 2

**Стан сформованості навички читання у
молодших школярів із порушеннями мовлення**

Рівень	До експерименту	Після експерименту
Низький рівень	60%	30%
Середній рівень	40%	50%
Високий рівень	0%	20%

Висновки. Отже, використання ІКТ-технологій в корекційно-розвитковій роботі з молодшими школярами з порушеннями мовлення продемонструвало, що запропоновані комплекси вправ вдосконалили їх навички читання. А саме, значно підвищили мотивацію та бажання здійснювати читацьку діяльність, зросла швидкість читання слів, а також підвищився рівень розуміння прочитаного, вдосконалилося сприймання тексту тощо.

Список використаної літератури

1. Данілавічюте Е. А. Методика викладання теми «Правопис» у молодших класах загальноосвітньої школи для дітей із типовим порушенням мовлення (тема: «Написання глухих і дзвінких приголосних»). *Дефектологія. Особлива дитина: навчання та виховання*. 2012. № 1. С. 6–12
2. Данілавічюте Е. А., Ільяна В. М., Мартинюк А. І., Івашко О. А., Албул О. В. Виявлення й подолання труднощів опанування навички читання в учнів загальноосвітніх навчальних закладів: метод. реком. Київ. 2016. 77 с.
3. Ільяна В. М. Діагностика порушення читання у молодших школярів з типовим порушенням мовлення. *Особлива дитина: навчання та виховання*. 2014. № 4. С. 31–38
4. Соботович Є. Ф. Вибрані праці з логопедії. Київ : Вид. дім Дмитра Бураго, 2015. 305 с.
5. Хомик Т. В. Шляхи подолання фонологічних труднощів у молодших школярів з тяжкими порушеннями мовлення: XIV Міжнародна науково-практична конференція "Спеціальна і інклюзивна освіта: проблеми та перспективи", 15-16 квітня 2021 року, Кам'янець-Подільський, Україна. 2021 С. 161-163
6. Anderson L. W. Krathwohl D. Taxonomy for learning, teaching, and assessing. New York: Longman, 2001.156 p.